కథానిక

తలాడించే బొమ్మ

కేతు విశ్వనాథరెడ్డి

చిన్న పిల్లలు ఆడు కుంటుంటే ఎంతో ముచ్చట వేస్తుంది. వాళ్ల నవ్వులూ, కేరింతలు, కలివిడీ, ఒకళ్లనొకళ్లు-బెదిరించుకోవడాలు, బతిమిలాడడాలు, చిన్న చిన్న కొట్లాటలు, రాజీలూ, జట్లు జట్లుగా ఆటలూ పెద్ద వాళ్ల సంఘ జీవితానికి పూర్వరంగంగా కనిపిస్తాయి. ఎప్పుడూ క్లాసు పుస్తకాలూ, అమ్మ కొంగులూ, నాన్న వేళ్లూ, తాత భుజాలు, అవ్వ నడుములూ పట్టుకొని వేళ్లాడే వాళ్లంటే నాకు చిరాకు, అసహ్యం. భావి జీవితానికి పునాది బాల్యంలోని ఆటలూ, స్నేహాలూ.

ఎనిమిదేళ్ల మా చేతు గాడితో సహా, నలుగురు పిల్లలు దేశవాళీ క్రికెట్ చిల్లా కట్టె మా ఇంటి కెదురుగా వుండే ఖాళీ స్థలంలో ఆడడం మా కిటికీ లోంచి చూస్తుంటే నాకు ఆనందంగా వుంది. మా చిన్ని, వాళ్లమ్మ మీనాక్షితో ఎవరి ఇంటికో వెళ్లి వుంటుంది. చిన్న ఆడపిల్ల. ఆడుకునే స్వతంత్రం లేదు. వాతావరణమూ లేదు. అమ్మ వెంట దూడ లాగా పోవలసిందే-స్కూలు టయాల్లో తప్ప.

ఆట ఆగింది. చేతు గాడేదో స్నేహితుల్తో గొడవ పడుతున్నట్లుంది. సరిగ్గా అదే సమయంలో మా ఆవూ దూడ రోడ్డు మీద-అదే మా మీనాక్షి, చిన్నీ. మీనాక్షి చేతును పిలవడం కన్పిస్తోంది. వాడు మొరాయిస్తున్నాడు. పిల్లలు ఆమె చుట్టూ చేరారు. వాడిని లాక్కుంటూ వస్తోంది-వాళ్లకేదో నచ్చచెప్పి.

ఏమీ చూడనట్లు నా గదిలో కూచుని చేతి కందిన పుస్తకం తిరగవేస్తున్నా. మీనాక్షి నా గదిలోకి చేతును లాక్కొని వచ్చింది. వాడు గింజుకుంటున్నాడు.

"అయ్యో! బృహదీశ్వరా!" అంటూ కుర్చీలో కూర్చొని తలపట్టుకుంది మీనాక్షి. నిజం చెప్పొద్దూ. నాకేదో సమస్య వచ్చి పడిందనుకున్నాను. 'అయ్యో బృహదీశ్వరా' అని మీనాక్షి అంటే నాకు భయం. మీనాక్షి నన్ను తంజావూరు బృహదీశ్వరుని సాక్షిగా ప్రేమించి పెళ్లి చేసుకుంది. బృహ దీశ్వరుడు నమ్మిన దైవం మరి.

నేను మీనాక్షివైపు ప్రశ్నార్థకంగా చూశాను.

"మీ అలుసు చూసుకొని చైతన్య పాడై పోతున్నాడు" అంది మీనాక్షి.

"ఏం చేశాడు?" అన్నాయథాలాపంగా.

"నా నోటితోనే చెప్పమంటారా?" మీనాక్షి నాటకీయంగా అని ఆగింది.

పితురీలను పిల్లల ముందు చర్చించడం నాకిష్టం లేదు. పిల్లలిద్దరికీ నచ్చచెప్పి పక్క గదిలోకి పంపించాను. పంపాక "ఇప్పుడు చెప్పు" అన్నా మీనాక్షితో.

మీనాక్షి నా మీదికి ఇంతెత్తు ఎగిరింది:

"ఏం చెప్పమంటారు? చెడ్డ చెడ్డ తిట్లు నేర్చుకున్నాడు చేతు. భక్తి లేదు. భయం లేదు. మా ఇంట్లో నేనింత వరకొక్క చెడ్డ మాట వినలేదు. ఎవరి నోటా. దేవుడూ, దైవం అనకపోతే ఇట్లాగే ఉంటుంది".

"శాస్త్రం మాట్లాడక జరిగింది చెప్పు" అన్నా నవ్వుతూ. మీనాక్షి రెచ్చి పోయింది.

"అదేదో ఆట ఆడుకుంటూ పక్కింటి బాబును చెడ్డ తిట్టు తిట్టాడు. నిన్న మన చిన్నిని తిట్టాడు. మొన్న స్కూల్లో ఎవర్నో తిట్టినట్లు చిన్న చెప్పింది".

చిన్న తనంలో నేను రకరకాల స్నేహితుల దగ్గర నుంచి నేర్చుకున్న తిట్లన్నీ స్మృతికి వచ్చాయి. కుతూహలంగా అడిగాను. ఏం తిట్లు తిట్టాడు" అని.

మీనాక్షికి చాలా కోపంవచ్చింది:

"మన పనిమనిషి లాగా నా నోటితో అనాలా?" అంది.

నా మనస్సు చివుక్కుమంది.

"మధ్యన పని మనిషి పేరెందుకు?" అన్నా.

"వాళ్లకు నీతీజాతి వుండదు కాబట్టే" అంది నేను ప్రేమించి పెళ్లాడినన మీన.

కోపం తమాయించుకొని అన్నాను.

"నా చిన్నతనంలో నేను నేర్చుకున్న తిట్లన్నీ నీతి జాతీ వుండేవాళ్ల దగ్గర మంచి నేర్చు కున్నవే. ఆ గొడవెందుకు. అసలు సమస్య చెప్పు".

ఏమనుకుందో ఏమో మీనాక్షి గొంతు తగ్గించి నచ్చచెప్పే ధోరణిలో అంది:

"రామూ! నువ్వు పట్టించు కోవు.ఏమైనా అంటే పిల్లలు నలుగురిలో కలిసి మెలిసి తిరగడం మంచిదంటావు. ఈ సెలవుల్లో చైతన్య ప్రవర్తన చూస్తున్నా. చాలా తిట్లు నేర్చు కున్నాడు. తిరుగుళ్లు చేర్చు కున్నాడు. పెద్ద వాళ్లంటే లక్ష్యం లేదు. నీతో చెప్పి లాభం లేదని మా అప్పకు ఉత్తరం రాశా. తాను పోయిన సెలవుల్లోనే చేతును గమనించాడట. స్కూళ్లలో నీతి, మతం, దేవుడు, భయం, భక్తి-వీటిని గురించి చెప్పక పోవడం వల్లనే పిల్లలు పాడై పోతున్నారని మా అప్ప రాశాడు. ఎక్కడైనా దూరంగా మంచి రెసిడెన్షియల్ స్కూల్లో చేర్పించమని రాశాడు. కొన్ని అడ్రసులు పంపాడు. ఈమధ్య నేను కూడా వాటి వివరాలు కనుక్కున్నా..."

మీనాక్షి ఆగి నా సమాధానం కోసమన్నట్లు నా వైపు చూసింది.

తెలుగు రక్తముందంటూ, తమిళున్నని చెప్పు కునే మా మామగారు తమ సంప్రదాయ వారసత్వ బలంతో కూతురుకు ఇంగ్లీషులో ఏం రాసి ఉంటాడో నా ఊహకు అందని విషయం కాదు. తంజావూరు బృహదీశ్వరాలయం ఆవరణలోకి ప్రవేశించి , గర్భ గుడి లోకి రమ్మంటే తిరస్కరించిన నన్ను చూసి "నీ నమ్మకాలు నీవి, నా నమ్మకాలు నావి, నీ ప్రేమనాది నువ్వు శిల్పాల్లోని శ్రమ చూడు. నేను దేవుడిలో ప్రేమ చూస్తా" అన్న మీనాక్షి. తండ్రికి ఏం రాసి ఉంటుందో నా బుద్ధికి తట్టని సంగతి కాదు. బృహదీశ్వరాలయం ముందు రోడ్డుకు ఎడమ వైపున్న షాపుల్లో దొరికే మట్టి బొమ్మ. కూచో బెడితే కింద పడకుండా తలాడించే బొమ్మ-మీనాక్షి కోరిక మీదట ఇచ్చిన నా తొలి ప్రేమ కానుక 'తలయాట్టు బొమ్మై' స్మృతికి వచ్చింది. తెరలు తెరలుగా నవ్వొచ్చింది. నవ్వుతూ తలాడించాను. తలాడిస్తూ నవ్వాను. ఎదురుగా బొమ్మల అల్మారాలోని అదే ఆ బొమ్మని చూస్తూ.

మీనాక్షి ఇబ్బందిగా నవ్వుతూ అంది: "తిరిగ్గా కూర్చుని ఊగుతూ నవ్వేందుకేముంది? నెల్లూరు దగ్గర్లో వుండే సచ్చీల విద్యా నికేతన్‌లో సెలవుల తర్వాత చేతును చేర్చాలని నిశ్చయాని కొచ్చా. నెలకు మూడు వందలు మనకు కష్టం కాదు. మనిద్దరి సంపాదనలో చిన్నకి నాబుద్ధులు. చేతుకు నీ బుద్ధులు.

నేను తలాడించాను. ఏ మాట కామాటే చెప్పు కోవాలి. మీనాక్షి నిర్ణయ శక్తీ, పర్యవసానాలూ నాకు అనుభవం లోనివే. లేక పోతే తమ కులానికి సంబంధించని నన్ను తమ ప్రాంతానికి సంబంధించని నన్ను ప్రేమించక పోయ్యేది. పెద్ద వాళ్లను, తన వాళ్లను, ఎదిరించి పెళ్లి చేసుకోక పొయ్యేది.

ఇటువంటి సందర్భాల్లో తర్కం పనికి రాదు. అనుభవం తప్పదు. చివరి ప్రయత్నంగా చూద్దాం లెమ్మని ఆ తర్వాత సచ్చీల విద్యానికేతన్ గురించి నాకు తెలిసిన విషయాలు చెప్పాను:

"అక్కడ సంఘ జీవితం పేరుతో సంఘానికి పనికి రాని వ్యక్తుల్ని తయారు చేస్తారు..!!"

మీనాక్షి నేను చెప్పినవి నమ్మ లేదు. తమ్ముడిని పిలిపించుకుంది. చేతును సచ్చీల విద్యా నికేతన్‌లో చేర్పించింది. చేరే ముందు వాళ్ల మామతో వాడు వెళ్తున్నపుడు చూసిన చూపు నేను జీవితాంతం మరిచి పోలేదు. నా చిన్న తనంలో జీవిత ఖైదు పడిన మా బంధువు చూపులు ఆ క్షణంలో జ్ఞాపకం వచ్చాయి.

సచ్చీల విద్యానికేతన్ నుంచి వస్తున్న ప్రోగ్రెస్ కార్డులను చూసి మీనాక్షి తెగ పొంగి పోయింది. ఆ ఏడాది వేసవి సెలవులకు చేతు వచ్చాడు. చేతులో వెనుకటి చైతన్యం లేదు. బయటకు వెళ్లి ఆడుకునే వాడు కాదు. ఎప్పుడూ ఇంట్లోనే. వాడి స్నానాలూ, ధ్యానాలు, చదువూ చూసి ముఖ్యంగా శ్లోకాలు బిగ్గరగా దేవుడి పటం ముందు కూర్చొని వల్లించడం చూసి భక్తుల కథలూ, యోగుల కథలూ-ఆ రకం బాల సాహిత్యం చదవడం చూసి నిజంగానే నాకు మతి పోయింది. నాకైతే భయం పట్టుకుంది. చేతు ఏ బాల సన్యాసో అయిపోడు కదా అని. శంకరాచార్యుడి తల్లి పడ్డంత ఆనందం మీనాక్షి పడినట్లు కన్పించింది నాకు. చాటుగా నాతో అంది కూడా.

"చూడు రామూ! ఒక సంవత్సరంలో ఎంతమార్పో! ఈనెల రోజుల్లో చేతు ఒక్క చెడ్డమాట నోటితో అనలేదు. మా నాన్న చెప్పేది నిజమే. మత దృష్టి వుంటేనే పిల్లలు బాగు పడతారు"

మీనాక్షితో నేను వాదించ దలుచుకోలేదు. తల ఊపాను. నా అభిప్రాయాలు ఆమెకు తెలుసు. వాటి మీద తాను విజయం సాధించినట్లు రుజువు చూపుతోంది. మనిషి ద్వారా చూపే రుజువు జడం కాదు.

చేతుకు పదో ఏడు వచ్చింది. ఆరో క్లాసు కొచ్చాడు. సెలవులకు ఈ మారొచ్చి నపుడు మునుపటి లాగా స్నానాలూ, ధ్యానాలూ, శ్లోకాలూ, బాలభక్త కథలూ మా ఇంట్లో లేవు. రోజురోజుకు లోపలికి ముడుచుక పోతున్నట్లు కన్పించాడు చేతు. కిటికీ లోంచి మా ఇంటి ఎదురు ఖాళీ స్థలంలో జరిగే పిల్లల ఆటలను గంటల కొద్దీ చూస్తూ గడుపుతాడు. మీనాక్షి విసుక్కునా, కసురు కున్నా, 'అయ్యో బృహదీశ్వరా' అంటూ వాపోయినా ఒక్క మాట బదులు చెప్పడు. బొమ్మల అల్మారాలోని 'తలయాటు బొమ్మై'ని మా దంపతుల ప్రేమ చిహ్నాన్ని- ముందేసు కుని చేతిలో కదిలిస్తూ ఊరికే దాని వైపు చూస్తూ కూర్చుంటాడు. "చేతు ఏదో అయిపోతున్నాడ"ని మీనాక్షి నాతో రెండు సార్లు ఏడ్చి చెప్పింది. ముఖ్యంగా తిండి మీద ధ్యాస లేక పోవడం కూడా చూసి.

చేతు ప్రవర్తన నాకు కొంత వరకు అర్థమైంది. వాడికి సెలవులు పూర్తి కావస్తున్నాయి. వాడేదో దాస్తున్నాడు. చిన్నితో అసలు మాట్లాడడం మానివేశాడు. చూద్దాం లెమ్మను కున్నాను.

రెండు రోజుల్లో చేతు తిరిగి సచ్చీల విద్యా నికేతన్‌కు వెళ్లి పోవాలి. ఆ రోజు ఆది వారం. నాకు యూనివర్సిటీలో పని పడింది. మంచి చిన్న పిల్లల ఫిల్మ్ వుందని మిత్రులంటే బలవంతం చేసి మీనాక్షినని పిల్లలిద్దర్ని తీసు కొని వెళ్లమన్నా-ఫిల్మ్ సొసైటీ టికెట్లు ఇచ్చి.

సాయంత్రం ఇంటికి వచ్చాను. చేతు చాలా ఉత్సాహంగా కన్పించాడు. మీనాక్షిని అడిగా "ఫిల్మ్ ఎట్లా వుంది" అని.

"బాగుంది. చేతుకు బాగా నచ్చినట్లుంది' అంది మీనాక్షి.

"ఏమైనా మాట్లాడాడా?" అన్నాడు.

"లేదు" అంది చాలా దిగులుగా ముఖం పక్కకు తిప్పకొని.

"నేనడుగుతాలే మీనా" అన్నాను.

రాత్రి భోజనాలయ్యాక చేతును దగ్గరికి పిలిచాను. మీనాక్షి పక్క గదిలో చిన్ని కి ఏదో గౌను కుట్టుకుంటోంది.

"సినిమా ఎట్లా వుంది?" అని అడిగా చేతును.

"చాలా బాగుంది" అన్నాడు చేతు.

"ఏం కథ" అని అడుగుదామను కునే లోపలే చేతు అన్నాడు.

"నాన్నా! సినిమా లో నీగ్రో అబ్బాయిని ఆ తెల్ల పిల్లలు ఎంతప్రేమగా చూశారో. అందరూ కలిసి తోటల్లో, అడవుల్లో ఎంత బాగా ఆడుకున్నారనుకున్నావు. మాస్కూల్లో గురుదేవుడూ చెడ్డవాడే. మా టీచర్లూ అంతే ఎవరితో నంటే వారితో కలవనీరు. మాట్లాడనీరు, ఆట్లాడుకోనీరు. అన్నీ వాళ్లు చెప్పినట్లే చేయాలి. లేకపోతే బెదిరిస్తారు. తిడతారు. ఎదురు ప్రశ్న వేస్తే కొడతారు. అన్నం పెట్టరు. వాళ్లు అమ్మ కంటే, చిన్ని కంటే కూడా మంచివాళ్లు కాదు. నేనా స్కూల్లో చదవను".

"మరి నీతో పాటు చదువుకునేపిల్లలో?" అన్నాను ఆశ్చర్యపోతూ.

"మన వీధిలో వెంకటయ్య, బెన్నీ, జాఫర్, పార్వతీ-వీళ్లే మంచివాళ్లు, వాళ్ల కన్నా. అక్కడ అన్నీ అబద్ధాలు, అన్నీ ఎచ్చులు..."

"అందరూ మచివాళ్లే ఉండరు. మన మంచి ముఖ్యం" అన్నాను.

"అయితే ఆ స్కూలు అయితేనేం, మన వీధి బడి అయితేనేం?" అని చేతు ఎదురు ప్రశ్న వేశాడు.

"ఇక్కడ అంత బాగా చెప్పరు కదా" అన్నాను ఆఖరు ప్రయత్నంగా.

"ఇంట్లో చదువు కుంటాను. అర్థం కాకపోతే మిమ్మల్ని అడుగుతాను"

నా దగ్గర సమాధానం లేదు. "సరే అమ్మతో మాట్లడతాలే" అన్నా. చేతు నావైపు అనుమానంగా చూశాడు.

మీనాక్షితో వివరంగా చర్చించాను సచ్చీల విద్యా నికేతన్ చదువు మాన్పించడానికి మీనాక్షి ఒప్పకోక తప్పలేదు.

ఉదయమే చేతుతో చెప్పాను "ఇక్కడే చేర్పిస్తా" లెమ్మని. చెప్పిందే తడవుగా తలాడించి ఇంట్లోంచి తుర్రుమన్నాడు.

కిటికీ లోంచి చూస్తుంటే..

మా ఇంటి కెదురుగా ఉండే ఖాళీ స్థలంలో చేతు పాతమిత్రుల మధ్య దేశివాళి క్రికెట్ చిల్లా కట్టె ఆడుతూ; హుషారుగా.

నాలుగు రోజుల తర్వాత కిటికీ లోంచి చూస్తుంటే...

ఈసారి మా చిన్ని అపర్ణ మరో ఇద్దరు ఆడ పిల్లలతో కలిసి తొక్కుడు బిళ్ల ఆడుతూ ఆరుబయట సంధ్యా కాంతిలో ఆనందంగా.

"అయ్యో బృహదీశ్వరా" అంటూ మా మీనా దగ్గరకు రాకపోవడం నాకేమీ ఆశ్చర్యంగా లేదిప్పుడు.✱

(రెండేళ్ల కిందటే తంజావూరు జ్ఞాపకాలను విని కథరాయమన్న చంద్రకు, రెండురోజులు వ్యవధి ఇచ్చి మెడమీదకూర్చొని రాయించిన దేవీప్రియకు కృతజ్ఞతలతో). ●

కథా రచయితలకు ఆహ్వానం!

తెలుగువారి జీవనాన్నీ, సంస్కృతినీ సంఘర్షణనీ ప్రతిబింబించే కథలకు 'ఆదివారం ఆంధ్రజ్యోతి' ఆహ్వానం పలుకుతోంది.

మానవ జీవనంలోని వివిధ కోణాలమీద వెలుగు ప్రసరించే, ఆసక్తికరమైన కథలకు ప్రాధాన్యత వుంటుంది. కథలు నాలుగు లేక అయిదు అరఠావులకు మించకూడదు. ఇతర నియమ నిబంధనలు, రచయితలందరికీ తెలిసినవే. కథలు ఈ కింది చిరునామాకి పంపించాలి.

ఎడిటర్.
'ఆదివారం ఆంధ్రజ్యోతి' ఆంధ్రజ్యోతి దినపత్రిక,
బంజారా హిల్స్, రోడ్ నెం.3,
హైదరాబాద్- 500 034